

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
22 лютого 2023 року,

Протокол № 2

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних
наук, професор

Олег

ОМЕЛЬЧУК

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2023

РОЗРОБНИК:

Професорка кафедри теорії та історії
держави і права, кандидатка історичних
наук, доцентка
27 січня 2023 року

_____Надія СТЕНЬГАЧ

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри теорії та історії держави і права
27 січня 2023 року, протокол № 6

Завідувач кафедри, доктор історичних наук,
професор
27 січня 2023 року

_____Леонід МІСІНКЕВИЧ

Декан юридичного факультету
кандидат юридичних наук, доцент
9 лютого 2023 року

_____Віктор ЗАХАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
15 лютого 2023 року, протокол № 5

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка
15 лютого 2023 року

_____Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	– 2
2.	Заплановані результати навчання	– 4
3.	Програма навчальної дисципліни	– 6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	– 10
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 13
	4.2. Аудиторні заняття	– 15
	4.3. Самостійна робота студентів	– 15
5.	Методи навчання та контролю	– 15
6.	Схема нарахування балів	– 16
7.	Рекомендована література	– 17
	7.1. Основна література	– 17
	7.2. Допоміжна література	– 17
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 19

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	08 Право
2.	Код і назва спеціальності	–	081 Правознавство
3.	Назва спеціалізації	–	
4.	Назва дисципліни	–	Історія політичних і правових вчень
5.	Тип дисципліни	–	нормативна
6.	Код дисципліни	–	ОДПП 1.2.18.О.Б.4
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	четвертий
10.	Семестр	–	другий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3 / 96
	2) денна форма навчання: аудиторні заняття (годин)	–	48
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	24
	% від обсягу аудиторних годин семінарські заняття	–	20

	(годин)		
	% від обсягу аудиторних годин	—	
	самостійна робота (годин)	—	52
	% від загального обсягу тижневих годин:	—	
	аудиторних занять	—	4
	самостійної роботи	—	4
12.	Форма семестрового контролю	—	екзамен
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:		
	1) попередні дисципліни	—	НФПНЗЕ 1.2.1. Теорія держави і права; НФПНЗЕ 1.2.2. Історія держави і права України і зарубіжних країн
	2) супутні дисципліни	—	ВУПФПР 2.1.2.13. Міжнародне приватне право
	3) наступні дисципліни	—	-
14.	Мова вивчення дисципліни	—	українська.

2. Заплановані результати навчання

<p>Програмні компетентності, які здобувають ся під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК -1. Знання та розуміння предметної галузі, усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії; здатність до здійснення дослідницької діяльності на основі знання та критичного аналізу правових проблем, вміння обирати оптимальні методи дослідження, обробляти результати досліджень, аналізувати їх з урахуванням актуальних наукових і правничих джерел. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК -2. Здатність використовувати професійні знання й практичні навички з неюридичних дисциплін (філософії, історії, політології, психології) при вирішенні правових питань; розвиток критичного мислення щодо основних юридичних проблем і доктринальних концептів, формування власної обґрунтованої позиції щодо проблематичних та неоднозначних тверджень у юридичній науці та практиці;</p> <p>ЗК -3. Здатність займатись науково-дослідницькою діяльністю на належному рівні із використанням широкого масиву джерельної бази, зокрема авторитетних джерел європейської правової традиції, традиції державного будівництва та політико-правових ідей, також із застосуванням ефективних методів осмислення й обробки інформації, аналізу її істинності та прийнятності до застосування в конкретних доктринальних чи фахово-прикладних умовах;</p> <p>ЗК-9. Здатність до нормотворчої діяльності – з огляду на навички правозастосування й використання принципу верховенства права, а також захисту прав і свобод людини і громадянина</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</p> <p>СК -1. Вміння визначити специфіку становлення вітчизняної правової доктрини; вчення про державу, право, форми пізнання й обґрунтування політико-правових ідеалів у контексті загальносвітових досягнень;</p> <p>СК-2. Вміння характеризувати природу та джерела зовнішньої політики держави, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики.</p> <p>СК-11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку</p> <p>СК-14 - Здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.</p>
--	--

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН-1. Здатність здійснювати професійну діяльність на основі етичних принципів, дотримання прав людини, сприяння вирішенню проблем.</p> <p>ПРН-12. Здатність на професійному рівні брати участь у фахових дискусіях із міжнародно-правових і загальною юридичних питань; поважати опонентів та їхню позицію.</p> <p>ПРН-13. Уміння пояснювати природу та зміст основних міжнародно-правових явищ і процесів.</p> <p>ПРН-14. Здатність демонструвати необхідні знання та розуміння сутності й змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей національного права; міжнародного публічного і міжнародного приватного права; європейського права і права Європейського Союзу.</p>

<p><i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i></p>	
<p><i>1. Знання</i></p>	
1.1)	відтворювати принципи та методи пізнання історико-правових явищ;
1.2)	називати закономірності еволюції політико-правової думки на різних етапах розвитку державності;
1.3)	повторювати джерела, кодифікації, еволюційних політико-правової думки на всіх етапах історичного розвитку
1.4)	відтворювати методи наукового пізнання державно-правових явищ
1.5)	показувати закономірності і характерні особливості історичного розвитку політико-правової думки
<p><i>2. Розуміння</i></p>	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть політично правових вчень
2.2)	класифікувати документи, що стосуються політично правових вчень

3. Застосування знань	
3.1)	знаходити відмінності між політичними, правовими вченнями різних країн;
3.2)	виявляти здобутки та прорахунки політично правових вчень
3.3)	пропонувати найкращі здобутки зарубіжного та українських політико-правових вчень
4. Аналіз	
4.1)	порівнювати основні віхи д політико-правової думки в різних країнах однакового історичного виміру;
4.2)	виділяти характерні особливості розвитку політико-правової думки у тій чи іншій країні певної історичної епохи;
4.3)	виділяти головні положення політичних і правових праць
5. Синтез	
5.1)	формувати загальні риси політико-правової думки конкретної країни у вибрану історичну епоху;
5.2)	класифікувати основні джерела політико-правової думки тієї чи іншої держави у ту чи іншу історичну епоху
6. Оцінювання	
6.1)	оцінювати юридичну повноцінність політичних і правових пам'яток;
6.2)	робити висновок щодо закономірностей і характерних особливостей політико-правової думки у країнах Західної Європи і США;
6.3)	критикувати певних політичних лідерів за помилки у внутрішній і зовнішній діяльності;
6.4)	рекомендувати впровадити в вітчизняне правотворення досвід минулих епох
7. Створення (творчість)	
7.1)	розробляти проекти вдосконалення державного устрою, права і судочинства України із врахуванням досвіду політико-правової думки;
7.2)	подавати пропозиції до державних органів по вдосконаленню їх роботи

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Державно - правова думка стародавнього Сходу

Виникнення політико-правової думки в державах стародавнього Сходу. Її економічні, соціальні, політичні передумови, релігійно-міфологічні та етичні коріння. Формування загальних уявлень про владу, державу, право, законодавство, політику в старосхідних поглядах та вченнях, їх прикладний характер.

Генезис політичних і правових поглядів у Стародавньому Єгипті. Політична і правова думка у Шумері, Аккаді, Вавилоні та Ассирії.

«Повчання Птахотепа». «Книга мертвих». «Повчання Гераклеопольського царя Мерікара своєму синові».

Закони царя Хаммурапі як політико-правова пам'ятка Стародавнього Вавилону.

Політичні і правові погляди в Ассирії.

Вчення Заратустри.

Стародавній Іран. Авеста - збірка священних книг зороастризму.

Тема 2. Політичні і правові вчення Стародавньої Греції

Економічні і соціально-політичні передумови виникнення політико-правових ідей та вчень. Політико-правові ідеї в поемах Гомера «Іліада» і «Одіссея», Гесіода «Теотонія» і «Труди та дні». Творчість Солона і інших мудреців, піфагорійців, Геракліта, Демокрита.

Політичні та правові ідеї софістів. Протагор, Антифонт. Ідеї про природні і людські закони, про договірне походження держави. Період розквіту давньогрецької політичної та правової думки.

Сократ. Критика софістів. Політичні і правові ідеї. Сократ про право та законність.

Платон. Діалоги Платона «Держава», «Закони», «Політик». Концепція ідеальної держави, класифікація форм правління, механізм здійснення влади, роль законів.

Арістотель, його вчення про владу, політику, державу та її форми. Демократія, політика, право, законодавство. Трактати «Політика», «Етика», «Афінська політія». Поділ Арістотелем права на природне і волевстановлене.

Політико-правові погляди Епікура, стоїків. Полібій, його погляди відносно змішаної форми держави.

Тема 3. Політичні і правові вчення стародавнього Риму

Економічна та політична ситуація у стародавньому Римі, особливості її еволюції, вплив давньогрецьких політико-правових поглядів і вчень. Загальна характеристика і основні напрями розвитку та школи давньоримської політичної і правової думки.

Формування органічної теорії держави. Політичні ідеї рабовласницької демократії (Брати Гракхи, Тит Лукрецій Кар).

Вчення Цицерона про державу і право, наукові трактати «Про державу», «Про закони», «Про обов'язки». Політичні ідеї Цицерона.

Політичні і правові ідеї римських стоїків, їх відношення до рабства. Космополітизм стоїків. Вчення Сенеки про два види держави.

Розвиток римської юриспруденції в епоху ранньої імперії. Гай, Папініан, Павел, Ульпіан, Модестин. Вчення римських юристів про право, його природу і систему. Право та справедливість. Право публічне і приватне. Розвиток цивільного права. Три частини права: природне право, право народів, право громадян.

Тема 4. Політичні і правові вчення про державу і право середньовічного суспільства

Середньовічне західноєвропейське суспільство і політико-правова схоластика.

Вчення Фоми Аквінського про державу та право. Сутність і форма влади. Співвідношення церковної і світської влади. Поділ законів на вічні, природні, людські і божі. Обґрунтування необхідності станово-феодальних привілеїв і теократії.

Політико-правові ідеї середньовічних ересів і селянських війн.

Політико-правове вчення Марселія Падуанського. Критика теократичних теорій. Поділ законів на людські і божественні. Влада державна і світська, законодавча і виконавча. Теоретичне обґрунтування приналежності народу законодавчої влади, підзаконності діяльності уряду, обрання народом глави виконавчої влади.

Середньовічна юридична думка: загальна характеристика, зміст, особливості.

Тема 5. Політичні і правові вчення епохи Відродження та Реформації

Загальна характеристика Відродження та політико-правової думки цієї епохи. Політична і правова філософія Н. Макіавеллі. Вчення про державу. Проблема суверенітету державної влади. Політичний ідеал Макіавеллі. Трактат «Володар», «Роздуми про першу декаду Тіта Лівія», «Історія Флоренції». Поняття фортуни. Проблема ролі індивіда. Значення і заслуги Макіавеллі.

Політичні і правові ідеї Реформації. Погляди Т. Мюнцера – вождя та ідеолога народної Селянської війни у Німеччині. Уявлення Т. Мюнцера про рівноправ'я, його програма революційного оновлення суспільства.

Зародження теорії державного суверенітету. Жан Боден та його вчення про державу. Утопічні погляди Т. Мора, Т. Кампанелли.

Тема 6. Політичні і правові вчення в Голландії та Англії в період ранніх буржуазних революцій

Вчення про державу та право Гуго Гроція в його праці «Про право війни і миру». Природне, божественне і людське право. Держава як союз людей під владою однієї або декількох осіб. Міжнародне право, систематизація його ідей.

Б. Спіноза, його політико-правові погляди. «Богословсько-політичний трактат» і «Політичний трактат». Сутність держави та права, їхнє походження. Теоретичне обґрунтування демократії. Межа і форми державної влади. Необхідність обмеження королівської влади.

Політико-правові ідеї Т. Гоббса, його природно-правове і політичне вчення. «Левіафан», «Про громадянина». Природні та громадянські закони. Природний і громадянський стан суспільства.

Вчення Дж. Локка про державу та право. «Два трактати про правління». Організаційні, етичні і правові основи держави. Розподіл і взаємодія влад. Пріоритет суверенітету народу над суверенітетом держави.

Тема 7. Розвиток української політичної та правової думки XVI - XVIII ст.

Політико-правова думка епохи Відродження в Україні.

С. Оріховський як представник українського гуманізму. «Напучення польському королеві Сигизмунду Августу», «Про природне право». Дотримання права як умова функціонування християнської держави. Еволюція політико-правових поглядів С. Оріховського. Ідея зверхності церковної влади над світською. Вчення про піраміду влади.

Політико-правові погляди І. Вишинського та П. Могили.

Українська політична думка періоду визвольної війни (сер. XVII - кін. XVII ст.). Політико-правові погляди Б. Хмельницького. «Договірні статті» 1654 р. Проблема козацтва.

Політичні програми Б. Хмельницького, І. Виговського, П. Дорошенка, І. Мазепи.

Українська політико-правова думка першої половини XVIII ст. П. Орлик «Вивід прав України», «Пакт й Конституція законів та вільностей Війська Запорізького». Державний статус України відповідно до Конституції П. Орлика. Три гілки державної влади. Верховенство закону в державі.

Тема 8. Вчення про державу і право західноєвропейського Просвітництва XVIII ст.

Епоха Просвітництва як вираз вимог, інтересів та ідеалів класу буржуазії. Основні напрями політичної і правової ідеології.

Політико-правові погляди Вольтера, його природно-правова доктрина. Свобода як найважливіше природне право. Рівність усіх громадян перед законом. Ідеалізація просвітницької монархії та визнання переваг республіканського устрою.

Шарль Луї Монтеск'є. «Перські листи», «Про дух законів». Застосування методології раціоналізму і емпіричних методів дослідження. Критика абсолютизму. Спроби розкрити закономірності суспільного життя, розвитку держави та права. Роль географічних і моральних факторів, об'єктивних і суб'єктивних причин. Характеристика демократії і аристократії, монархії і деспотії. Принцип розподілу та взаємодії влад.

Політико-правові погляди Д. Дідро, Гольбаха, Гельвеція. Державна влада як продукт суспільного договору і засіб забезпечення невід'ємних прав громадян. Відбірність як демократичний принцип.

Ж. Ж. Руссо. «Про суспільний договір або принципи політичного права». Перехід від природного стану до громадянського суспільства.

Тема 9. Політична думка у США в період війни за незалежність Становлення американської політико-правової думки.

Декларація незалежності США (1776 р.), історія її створення та значення. Конституція США (1787 р.).

Політичні погляди Б. Франкліна як представника американського Просвітництва. Ідеї про право кожного народу на самовизначення, на укладання суспільного договору.

Політичні і правові ідеї радикальних демократів. Політичні і правові погляди Томаса Пейна. Особливості теорії природного права. Природні і громадянські права. Пейн про право народу на революцію. Народ як джерело влади. Відмінність між суспільством і державою. Держава як продукт суспільства, гарант безпеки народу, його прав і свобод.

Т. Джефферсон як політичний мислитель і діяч, автор Декларації незалежності США. Прихильність до теорії суспільного договору і невід'ємних прав людини. Народний суверенітет як основа державного життя. Право людей на участь в утворенні державної влади і контроль над нею. Обґрунтування права народу на повстання проти тиранів. Пріоритет природних прав над державними законами. Ідея обмеження функцій державної влади. Виборність усіх посадових осіб.

Політичні і правові ідеї «федералістів». А. Гамільтон, Дж. Адамс. Ідеї конституціоналізму і федералізму. Теорія розподілу влад. Критика ідеалізації демократії.

та її зв'язок з вченням про моральність.

Тема 10. Політичні і правові вчення в Західній Європі ХІХ ст.

Перша половина ХІХ ст. Економічні, соціально-політичні і культурні умови в Європі. Основні напрями західноєвропейської політико-правової думки.

Французький лібералізм. Бенжамен Констан «Курс конституційної політики». Відстоювання прав і свобод громадян, ліберального політичного режиму, невтручання держави в економіку, розподілу влад, конституційної монархії. Відмінність громадянської (особистої) і політичної свободи. Толерантність як основа вільного суспільства. Розподіл і рівновага влад як гарантія проти зловживання владою. Співвідношення центральної і муніципальної влад.

Англійський буржуазний лібералізм. І. Бентам «Принципи законодавства», «Деонтологія», «Керівні начала конституційного кодексу для усіх держав». Форми держави. Емпіричні методи дослідження держави, політики і права. Критика теорій природного права і суспільного договору. Теорія (принцип) утилітаризму. Обґрунтування необхідності кодифікації права, демократизації державно-правових інститутів, мінімізації діяльності держави в Англії. Концепція представницької демократії. Демократія як політичний гарант громадянських прав і свобод. Принцип підконтрольності посадових осіб народу.

О. Конт і його політико-правова теорія «Система позитивної політики». Соціологія влади, держави і права, їхня статика і динаміка. Типи соціально-політичних систем: реакційна анархія, анархічна республіка, соціократія.

Загальна характеристика політичної і правової ідеології другої половини XIX ст. Соціологічний позитивізм. Р. Ієрінг (Німеччина), Г. Спенсер (Англія), Л. Гумплович (Австрія). Вчення Р. Ієрінга про державу і право. «Юриспруденція інтересів». Право як юридично захищений інтерес. Ідея Ієрінга про боротьбу за право соціальних сил і про право як нестійкий компроміс у боротьбі інтересів. Взаємозумовленість держави і права. Політичне і правове вчення Г. Спенсера. Органічна теорія держави. Диференціація і спеціалізація функцій та органів держави у процесі її еволюції. Типи держави: примітивний (військовий) і вищий (індустріальний). Політичне і правове вчення Л. Гумпловича. Походження держави і права. Теорія насильства. Еволюція форм державної влади і особливості «сучасної культурної держави». Дуалістична теорія держави Г. Еллінека. Соціологічний і юридичний методи пізнання держави. Концепція самообмеження, зв'язаності держави законодавством і міжнародним правом. Націоналізм, расизм і геополітика в політичних і правових вченнях А. Гобіно, Х. С. Чемберлена, Л. Вольтмана, Ф. Ратцеля. Вчення Ф. Ніцше про державу і право. Концепція волі до влади. Держава як засіб культурної і соціальної еволюції. Держава і особа. Держава та історична перспектива. Елітарна концепція права. Аристократична інтерпретація природного права як права на нерівність і привілеї. Погляди Ніцше на війну і мир, на революцію як загрозу культурі.

Тема 11. Політична і правова думка в Україні кінця XVIII - першій половині XX ст.

Політична і правова думка України кінця XVIII - першої половини XX ст.: загальна характеристика.

Творчість М. Максимовича і її вплив на членів Кирило-Мефодіївського товариства. Постанова і вирішення актуальних державно-правових і соціальних проблем.

Т. Шевченко та його вклад в розбудову філософії національно-державної ідеї. Критика абсолютної монархії. Сприйняття ідеалу буржуазної республіки. «Праведний закон» як гарант від сваволі, синонім правди і справедливості. Колегіальна форма реалізації політичної влади на засадах участі в управлінні державою широких верств населення.

Політико-правова концепція М. Костомарова. Федерація, республіканський лад, громадянські свободи як основа його політичної і правової доктрини. «Думки про федеративний принцип у старій Русі», «Дві руські народності», «Книга буття українського народу». Критика монархії. Свобода господарської діяльності, свобода совісті, освіта народу як необхідні умови нового державного устрою. Програма побудови слов'янської федерації Християнських республік.

Політична доктрина Кирило-Мефодіївського товариства.

Політико-правова концепція М. Костомарова.

Суспільно-політична концепція М. Драгоманова.

Політичні і правові погляди М. Грушевського та В. Винниченка.

Проблеми формування української державності в творчості І. Франка

Тема 12. Сучасні політико-правові теорії

Розвиток світової політико-правової думки в ХХ – на початку ХХІ століття: сутність, особливості, протиріччя, перспективи.

Чиста теорія права. Г. Кельзен. Правовий нормативізм. Сутність права. Ідея про деідеологізоване, надкласове право. Вчення про основну норму як головне джерело єдності і системності норм права. Держава як уособлений правопорядок, нормативний примусовий порядок людських відносин панування й підкорення. Аналітична юриспруденція Г. Харта.

Соціологічна юриспруденція. Теорія «вільного права» Е. Ерліха. Поведінка людей як джерело права. «Судова та адміністративна правотворчість», «живе», «вільне» право.

Ідеї гарвардської школи права і права «реалістів» як сучасний варіант соціологічної концепції права. Р. Паунд, К. Ллевеллін, Д. Френк. Ототожнення права з судочинством, практикою адміністративного апарату.

Психологічна теорія права. Вчення про етичні емоції людини як основу її поведінки. Правові емоції.

Теорії природного права. Неотомізм. Феноменологізм. Екзистенціалізм. Герменевтика.

Державно-правове вчення елітаризму. Г. Моска і В. Парето. Політика як сфера взаємовідносин тих, хто керує і тих, ким керують. Компетентність правлячої еліти. Громадянські і політичні права громадян, рівність їх перед законом. Неолітизм Дж. Сарторі, Х. Зейтлера, Х. Лассуела. Доктрини технократії.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

	Назва теми	у тому числі					
		Усього	Лекції	і Сем. (прак)	Лабо р.	Ін.зав.	СРС
	2		4	5	6	7	8
	Тема 1. Політична і правова думка стародавнього Сходу	8	2	2	-	-	2
	Тема 2. Політичні і правові вчення Стародавньої Греції	7	2	1	-	-	2
	Тема 3. Політичні і правові вчення стародавнього Риму	7	2	1	-	-	2
	Тема 4. Політичні і правові вчення про державу і право середньовічног о суспільства	6	2	-	-	-	2
	Тема 5. Політичні і правові вчення епохи відродження та Реформації	8	2	2	-	-	2

	Тема 6. Політичні і правові вчення в Голландії та Англиї в період ранніх буржуазних революцій	8	2	2	-	-	2
	Тема 7. Розвиток української політичної та правової думки XVI - XVIII ст.	8	2	2	-	-	4
	Тема 8. Вчення про державу і право західноєвропей ського Просвітництва XVIII ст.	8	2	2	-	-	4
	Тема 9. Політична думка у США в період війни за незалежність	6	2	0	-	-	2
	Тема 10. Політичні і правові вчення в Західній Європі у XIX ст.	10	2	2	-	-	4
	Тема 11. Політична і правова думка в Україні кінця XVIII - першій половині XX ст.	8	2	2	-	-	4
	Тема 12. Сучасні політико- правові теорії	13	2	2	-	-	4

Всього годин		2	2		
96		4	0	-	48
			-		

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів.

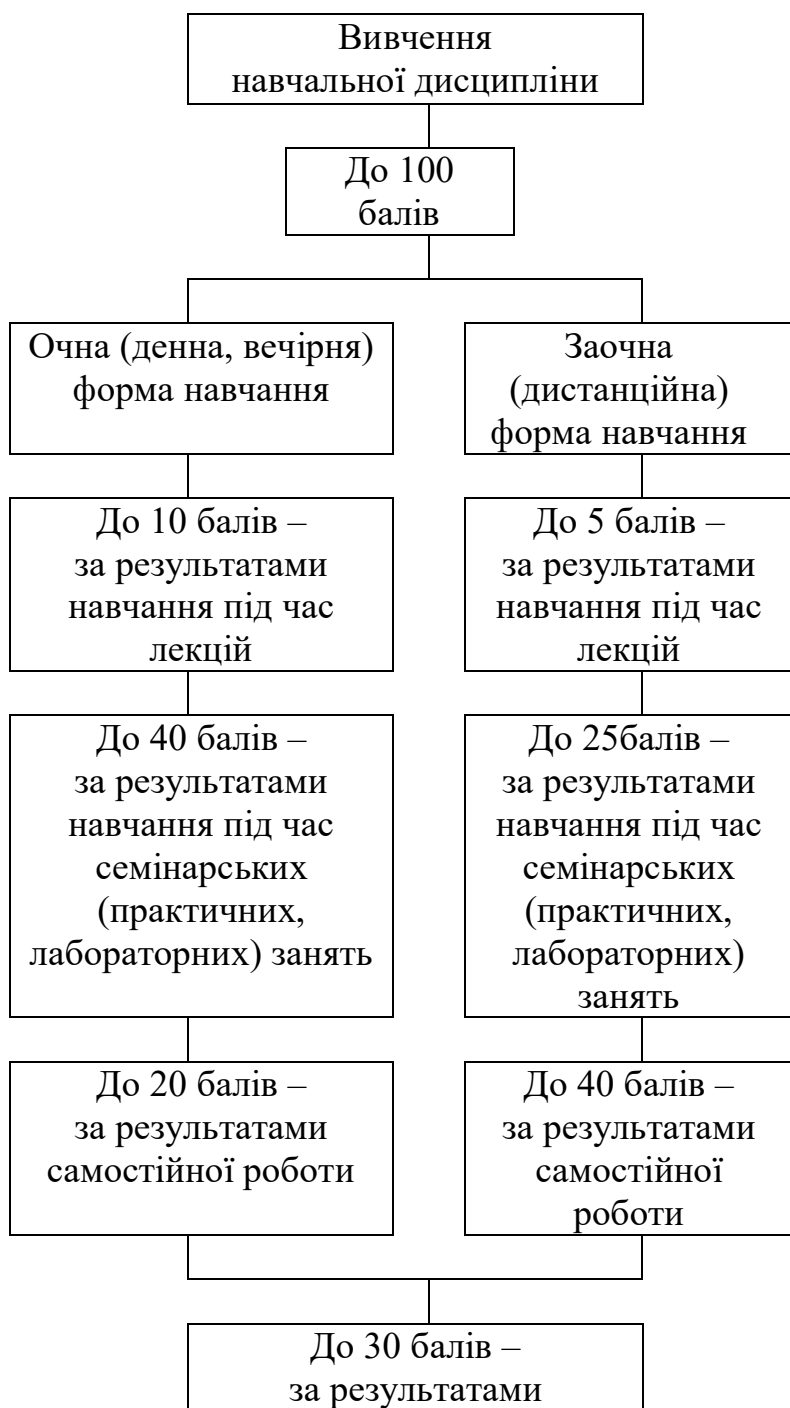
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
 - 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування
 - 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
 - 5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
 - 6) захист підготовленого публічного виступу.
- Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного іспиту.
Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Базова література

- 1. Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. Х.: Консум, 2007. 432 с.
- 2. История политических и правовых учений : крат. учеб. курс. / Графский В. Г., Золотухина Н. М., Мамут Л. С., Нерсисянц В. С; Под общ. ред. В. С. Нерсисянца; Ин-т государства и права РАН. Акад. правовой ун-т. М.: НОРМА, 2003. 338 с.
- 3. История политических и правовых учений : учебник [Воротилин Е. А., Лейст О. Э., Мачин И. Ф. и др./ Под ред. О. Э. Лейста; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Юрид. фак. М.: ЗЕРЦАЛО, 2002. 688 с.
- 4. Орач Є. М. Історія політичних і правових вчень : навчальний посібник . К.: Атіка, 2005. 560 с.
- Тополь Ю.О. Історія політичних і правових вчень: навч. посіб. Хмельницький : Хмельницький університет управління і права, 2018. 537с.

7.2. Допоміжна література

- 1. Габінет Д. А. Відображення ідей про республіканську форму державного правління України у конституційних проектах представників вітчизняної політико-правової думки у період між світовими війнами // *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права.* – 2012. № 1. С. 171 – 181
- 2. Габінет Д. А. Відображення ідей про форму української держави в державно-правових поглядах П. Чижевського // *Часопис Київського університету права НАН України.* 2011. № 4. С. 71 – 75
- 3. Габінет Д. А. Вчення про форму Української держави в теоретичній спадщині М. Ю. Шаповала // *Держава і право : Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 52.* К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. С. 123 – 128
- 4. Габінет Д. А. Форма Української держави в теоретичній спадщині Є. Х. Чикаленка // *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права.* 2010. № 3. С. 18

Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу : курс лекцій . Х.: Право, 2012. 416 с.

Історія вчень про державу і право : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. Г. Г. Демиденка, О. В. Петришина; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Х.: Право, 2009. 251 с.

Історія вчень про право і державу : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і фак. / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого; Уклад. і заг. ред. Г. Г. Демиденка. Х.: Право, 2005. 909 с.

Кормич А. І. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. М-во освіти і науки України. К.: Правова єдність, 2009. 310 с.

Марчук В. П. Історія політичних і правових вчень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Міжрегіон. акад. упр. персоналом. К.: Вид. дім «Персонал», 2009. 478 с.

Мироненко О. М. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. К.: Академія, 2010. 454 с.

Мірошниченко М. І. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. / Нац. акад. внутр. справ України. К.: Атіка, 2004. 222 с.

Осауленко О. І. Історія вчень про державу і право : посіб. для підготов. до іспитів / М-во освіти і науки України. К.: Ліпкан О. С., 2010. 194 с.

Санжаров С. М. Історія вчень про державу і право : Від найдавніших часів до початку ХІХ століття : навч. посіб. М-во освіти і науки України, Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2008. 147 с.

Соловійова В. В. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Донецьк: Юго-Восток, 2005. 169 с.

Тонких В. А. История политической и правовой мысли России : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по гуманитар. спец. / Под ред. В. И. Жукова. — М.: Гуманит. изд. центр «ВЛАДОС», 1999. 380 с.

Трофанчук Г. І. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. / Ун-т економіки та права «Крок» К.: Магістр ХХІ ст., 2005. 254 с.

Хрестоматія з історії політичних вчень : посібник / Упоряд. та автор коментарів Уривалкін О. М. К.: Дакор, КНТ, 2008. 456 с.

Цюрупа М. В. Історія політичних і правових вчень : курс лекцій . К.: Укр. Центр духовн. культури, 2007. 263 с.

Шульженко Ф. П. Історія політичних і правових вчень : підручник . К.: Юрінком Інтер, 2007. 463 с.

Щербина П. Ф. Історія політичних і правових вчень стародавнього світу : курс лекцій / Хмельн. ін-т регіон. упр. та права. Хмельницький, 2000. 404 с.

10. Інформаційні ресурси

1. <http://gumer.info>
2. <http://lib.aldebaran.ru>
3. <http://rudocs.exdat.com>
4. <http://sbiblio.com>
5. <http://ulti.kiev.ua>

